

الإسلام دين الفطرة والعقل والسعادة
(للحرمين)

**Musulinsi nyela adiini sheli din
nye daadamsili mini haɗkali ni
zuyusuɗ adiini.**

Musulinsi nyela adiini sheli din nye daadamsili mini haŋkali ni zuɣusuŋ adiini.

Din yina Adiini baŋsim layingu din zuɣu nye
ka'aba ni Anabi jinli la.

Musulinsi nyela Adiini sheli din nye daadamsili mini haŋkali ni zuɣusuŋ adiini.

N piliya ni Naawuni yuli, Dunia nambozobo Naa,
Zaa dali nambozobo Naa.

Din boŋɔ a bohi a maŋa?:

ɲuni n lee nam Sagbana ni tiŋgbani ni din kam be
di dibaa ayi maa ni zaŋ yi bin namdi kara ni? Ni ɲun
niŋsim n lahi pe yala vienyela n niŋ di puuni maa?

Wula ka di niŋ ka andunia din galisi ɲo yela tooi
chana n doli taba vienyela tum yuma kaɓi?

Bee duniya ɲo n nami di maŋa? Bee di bi yi sheli
ni na? Bee di kuli chirigimi n yina?

ɲuni n lee nama?

ɲuni n lee soŋ sochibigi sheli a niŋgbuna ni mali
tumdi ɲo, ni bin vuri gba niŋgbuna ni mali sheli n
tumdi maa?

So n bi yen sayiti ni be yelo ni kadama yili ɲo kuli
yimi na ka di pala so n meli! bee ka be yelo ni
kadama binsheɣu din kani dinin tahi Yili ɲo na, Ka
wula ka daadama tiri ninvuɣu sheba ban yeri ni
kadama andunia ɲo kuli yimi na ka di pala so n nam
li? Wula ka haŋkali lana yen sayi ti ni bi yelo ni

kadama andunia din yela pe vienyela ɲɔ kuli chirigimi yina?

Achiika Duuma timsili beni n nye namda ni lebigira n zaɲ ti andunia ɲɔ ni din kam be dini, ɲuni n nye 'Allah' (Naawuni) ɲun nam tibigi ka du.

Duuma ɲun nam tibigi ɲɔ tim tuunba na ti sani, ka siyisi duuma tali -bi ni booni sheli 'Al wahyi la-kundunim' na n ti tiba, ka di bahigu nye Alqur'aani din nye jilima dini ɲɔ Din'nye Naawuni ni siyisi li ti Muhammadu - Naawuni tilgimsim ni naani niɲ tabata O zuɣu - ɲun nye Naawuni tuunba bahigu la, Di kana O kundunim' maa puuni ni O tuunba maa noli ni:

- Ka O baɲsiti zaɲ chaɲ O maɲmaɲa palo, ni O ɲmahingbana palo, ni O hachi nima din be tizuɣu, ka lahi kahigi ti hachi nima din be O zuɣu.

- Ka wuhiti ni kadama ɲuni n nye duuma so ɲun nam bin namda, ni kadama O nyela ɲun ne saha sheli kam ka bi kpira, ka bin namda zaa be O gbaabu puuni ni O nyaɲsim puuni ni O yela lebigibu puuni.

Ka O lahi baɲsiti ni milinsi (Baɲsim) be O ɲmahingbana puuni, ka O baɲsim gili bin sheɣu kam, ka O lahi nye ɲun wumda ka nyera ka bin sheɣu bi soɣiro O tiɲgbani bee sagbana ni.

Duuma maa nyela ɲun kuli ne saha sheli kam ka lahi za O Gama zuɣu ka bin namdili kam nyevuli yi O sani konko na ɲun nam simsino, ɲun mi n lahi nye ɲun ze O Gama n beni ni kpalinkpaa, ka bin namdili kam nyevuli dalimla O zuɣu, O yali ya:

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ (225)

Naawuni! Duuma jemdigu n-kani ni yelimanɗi
 nayila Nuna, O (Naawuni) nyela nyevulilana Nun bi
 kpira. Nuni n- lahi zani ti binsheɗu kam. Goyuunsi
 bi gbaaro, be di ti yeli ni gom. Nuna n-su din be
 sagbana ni, ni din be tingbani ni. So n-kani n-yen
 tooi suhudee O sani (Zaadali) nayila ni O
 yiko(Fooro). O mila din be

(O binnamda) tooni, ni din be be nyaanɗa. Yaha!
 Be ku tooi ban sheli O (Naawuni) banɗsim puuni,
 nayila O ni yu sheli. O nam kuyu yelimma n-gari
 sagbana mini tingbani. Yaha! Di gulibu bi nyenɗo.
 Yaha! Nuna n-nye Nun nam du ka galsi. [Al-Baqara:
 255].

- Ka O lahi banɗi ti ni nuni n nye duuma so bi ni
 nɗmahindo ni nɗmahima sheɗa din pali, ni ka O lahi
 larigiti hanɗkaya ni lambu din ni tooi nya Naawuni
 namteri ni O yiko din yen wuhiti O tibisim ni O yaa
 ni nɗmahingbana ni pali pali shem, ka O lahi biri
 daadamsili n nin ti ni ka di tiriti wuhiri O yela ni pali
 shem ni O ni yayi ni bi ti zaɗ filin n zaɗ nɗmahindo
 shem.

- Yahaa ka O lahi banɗi ti ni nun duuma maa be la
 O sagbana zuyusaa ka ka bin namda daa andunia
 maa puuni ka bin namda gba andunia maa gba pala
 O yayi sheli.

- Ka lahi ban̄si ti ni kadama talahi n nyeli ti zūyū ni ti zaṅ ti yalli kam n zaṅ too (N̄un N̄un nam tibigi ṅɔ), do mini N̄uni n nam ti ka nye N̄un nam din be bieḡigu ni zaa, ka lahi nye N̄un lebigiri di yela.

Dinzuyu, N̄un Namdi maa mali ṅmahima din nye tibigimsim dini ka di bi simsi ni bi ti ṅmahindo n wuhi O ni mali bukaata ni so shem bee O ni mali choyinsi bin sheyu palo shem, do mini, N̄uni duuma maa bi tamda O mi bi gbihira O mi bi diri bindirigu, di mi ku tooi niṅ ka O mali paya bee bia, ka yetoyili kam din milgi ka che N̄un namdi maa tibigimsim pala din yi yelimaṅli lahibali sheli din yi Naawuni tumo - tilgimsim ni be so zūyū -ṅɔ sani na.

Naawuni N̄un nam du ṅo yeli Alqur'ani din nye jilima dini ṅɔ puuni:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4﴾

(Yaa nyini Annabi)! Yelima: “N̄un Naawuni nyela zayigaṅa.”

Naawuni nyela be ni mali bukaata n-kpari So.

O bi dɔyi, be mi bi dɔyo.

O mi ka binsheyu din ṅmano (binnamda puuni).

[Al-Ikhlās: 1-4].

A yi ti yelimaṅli ni duuma N̄un namdi ṅɔ.. ka a min bɔhi a maṅa dabisili sheli ni a nye daliri sheli din zūyū che Ka bi nama? Ni bo ka Naawuni lee bɔri ti sani, ni dini zūyū kati lee beni maa?

Din bɔṅɔ, din tooi niṅ kadi nyela Naawuni kuli nam ti mi ka che ti bahi tajaya? Din bɔṅɔ din tooi niṅ

ka di nyela Naawuni kuli namla bin namda ɲo zaa ka di pa daliri sheli zuɣu?

Domini yaha, ti lahi mi ni ka dama di ku tooi ɲiɲ ka ti kuli yen be biɛhigu ɲo puuni ka di pala sokam yen nyela o ni tum zayisuɲ sheli bee zayibiɛɣu sheli samyoo; ka dayla tibidarigibo bee samyo sunj kani n ti ban diri zɔalinsi ni ban ɲiɲdi vien-yela?

Din nye yelimaɲli n nye kadama ti duuma Nun nye namda ka tibi ɲo - Allahu - baɲsi ti zaɲ chan daliri sheli zuɣu din che ka O nam ti, dini n nye Naawuni konko jema, ka bo ka O lee boɾi ti sani! Ka baɲsi ti ni O konko n tu jema, ka lahi kahigi ti ti zaɲ yi O Tuunba sani ti ni yen jemdo shem? ni wula ka ti yen ɲiɲ m-miri ni yali puhira tumbu ni O yali moɲda chebu? ni wula ka ti yen ɲiɲ nye O yeɗa? Ka gbaagi ti maɲa ka che O tibi darigibo, ka O lahi baɲsiti Zaɲ chan ti yela bahigu ni yen nye shem kum nyaɲa?

Ka O lahi titi lahi bali ni dunia ɲo biɛhigu nyela dahima ko, to amaa biɛhigu din nye din pali ni yelimaɲli n nye din yen be dabsili bahigu (chiyaama) kum nyaɲa.

O lahi baɲsi ti ni ninvuɣu so ɲun jem Naawuni kamani O ni puho shem, ka che O ni moɲo sheli, o mali suhudoo Dunia ɲo, ni Chiyaama ni yelsumaɲli din ka bahigu. Amaa ɲun zayiso ka ɲiɲ chefuritali, o mali wahala Dunia ɲo, ni Chiyaama ni azaaba din ka bahigu.

Yaha! Ti Duuma (Naawuni) ti ti lahabali ni ka dama O yarda nyebu ni tilgimsim ka che O

tibidarigibo ku tooi nya faa shee ni musulinsi: din mi n nye zaŋ maŋa zaa n too ni O konko jema ka nyintaa kani n pahi O zuyu, ni n gahim dɔlibu zaa n zaŋ too, ni n zani tuho ni yerida ni sayiti, ka O pum baŋsiti ni ka dama O pala ŋun yen deegi adiini sheli n pahi di zuyu. Natitam lana Naawuni yeliya:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ﴾ (85)

Yaha! Ninvuyu so ŋun ti bo adiini sheli ka di pa ni Musulinsi daadiini, tɔ! Be ku deei li o sani. ka o lahi be ninvuyu sheba ban kɔhilu puuni Zaadali. [Aali Imraan: 85].

Ŋun kam kpuyi O nin lihi binshɛŋa daadama pam ni jemdi zuŋɔ; o ni nya ka ŋun bɔŋɔ jemdi la o ninsali kpee, ka so jemdi buyili, ka so mi gba jemdi ŋmarisi, ni di tatabti, di mi pala dede n ti daadam so ŋun nye haŋkali lana ni o jem sheli faashee bin namda zaa duuma, Ŋun nye Ŋun pali O ŋmahingbana puuni. Ka wula n yen che ka bin namdili ti jemdi o bin namdi kpee bee ŋun bi paago! Din zuyu bin jemdili ku tooi nye sala bee buyili bee tia bee bin kɔbigu!

Din zuyu Adiini kam ninsalinima ni mali n jemdi zuŋɔ- ka di pa ni musulinsi - di pala Naawuni ni yen deegi sheli domini din lala adiini nim maa nyela daadama ni nam shɛŋa, bee di daa nyela duuma tali adiini - Naawuni ni tahi sheli na - din nyaŋa ka daadama nuhi (niŋsim) n kperi kperi li, amaa Musulinsi ŋuna dini n nye bin namda zaa Duuma adiini, dibi tayira, sheli mi bi zaani di zaani, Adiini

ɲɔ mi Litaafi n nyɛ Al-Qur'ani din nyɛ jilima dini ɲɔ, dimi nyɛla Litaafi shɛli bi ni gu ka di be ka Naawuni ni daa siyisi li na shɛm, di mi bi yɛn vuugi ka kuli bɛ musulim nim nuuni n kuli nyɛ bali shɛli bi ni siyisi li na n ti ti tuunso ɲun pali (tuuntali).

Yaha, di be Musulinsi nyabili puuni, ni a ti yelimaŋli ni tuumba shɛba zaa Naawuni ni timna, ka bi zaa mi daa yila ninsalinima puuni na, ka Naawuni daa sɔɲsiba ni alaama nima ni alahaziba yɛla, ni bi ti bɔli n kana O konko jɛma palo ka bi bɔ nyintaa pahi O zuɣu.

Tuumba maa mi bahigu n nyɛ Naawuni tumo Muhammadu - Naawuni tibigimsim ni naani bɛ O zuɣu , Naawuni timomi ni Naawuni zalisi din nyɛ din paanda ka nyahiri tuun' shɛba ban kana poi ni ɲuna maa zalisi. Ka lahi sɔɲo ni alaama kara, ka din gari di zaaha n nyɛ Al-Qur'ani din nyɛ jilima dini ɲɔ, ka di nyɛla bin namda zaa duuma yetɔya, Litaafi din gari litaafi kam zaaha daadama ni mi, din nyɛ alahaziba ni yɛli shɛɲa din bɛ di puuni ni di ni pɛn pɛn dɔya shɛm, ni di fukumsi nima, di puuni dɔlisigu zan chaɲ yelimaŋli palo bɛni, din yɛn tooi zi zuɣusun na andunia ɲɔ ni laahira, di mi sheemi na ni laribu balli.

Dalirinima din nyɛ haɲkali mini baɲsim pam bɛni din dihiri tabilira ka bɛhim kani ni kadama Al-Qur'ani ɲɔ nyɛla Na so ɲun Namda katibgi ka du ɲɔ yetɔya, ni yaha di pala din ni tooi nyɛ sala niɲsim.

Yaha, di be Musulinsi nyaba maa puuni yelimaṅtibo ni malaika nima, ni yelimaṅtibo ni dabsili bahigu, di ni ti yen niṅ ka Naawuni yiyisi ninsalinima bi gbala puuni Al chiyaama dali ni O vihi ba zaṅ chaṅ bi tuma palo, din zuṅu, ṅun kam ti tum tuun suma ka nye ṅun ti yelimaṅli, tɔ O mali niyma (vienyela- Nyayisim) din yen kpalim beni, Alizanda puuni, ṅun mi niṅ gutulinsi ka tum tuun bieri tɔ O mali tibidarigibo din bara Buyim puuni, di lahi bela Musulinsi nyaba puuni ni a ti yelimaṅli ni a Duuma Naawuni ni zali sheli zaṅ yi din viela ni din bie puuni.

Yaha, Musulinsi daa diini nyela so sheli din nye din layim bieḥigu ni bɔri sheli kam, ka lahi lun zahim daadamsili ni hankali, ka suhuri din za dede deerli, Ṇun nye Ṇun namda ka tibi ṅɔ n zalli zaṅ ti O bin namda, din mi n nye adiini veilli ni zuṅusuṅ dini n zaṅ ti ninsalinima zaaha Andunia ṅɔ ni laahira, di bi piiri gahindi zuliya ka cheri di kpee, bee niṅgbun kɔm ka cheri niṅgbuṅ kɔm, ninsalinima zaa nyela yim di puuni, di mi bi piiri gahindi so Musulinsi puuni ka cheri O kpee gbaai yihi O tuun suma ni paagi shem.

Naawuni Ṇun namdu ṅɔ yeliya:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنشَأَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (97)

Ṇun tum tuunvielli doo n nyeo bee paya, ka nyela ṅun ti Naawuni yelimaṅli, tɔ! Achiika! Ti ni che ka o

biehigu niŋ vienyela (Dunia puuni). Achiika! Ti ni lahi yo ba be samyoo ka di viela n-gari be ni daa tum sheli. [An-Nahli:97]

Yaha, di be Naawuni ni kpaŋsiri sheli Al-Qur'ani puuni ka dama, n ti yelimaŋli ni Naawuni n nye Duuma ni bini jemdi so, ni Musulinsi n nye adiini, ni Muhammadu n nye Tumo di nyela talahi yelli ka ninsali ka piibu di puuni; ka lahi ti yelimaŋli ni chiyaama dali vihigu ni samyoo din beni; di zuɣu ŋun daa ti nye Yalmaŋtira n dihitabili ni Naawuni, to O mali samyoo ni tilgimsim din bara, ŋun mi ti nyela gutula, to o mali kɔhilu din yi polo.

Naawuni Nun Nam du ŋo yeliya:

﴿... وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ 13 وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ 14﴾

Nun mi doli Naawuni ni O tumo (Anabi Muhammadu), to! O ni kpeho Alizanda yili sheŋa ni, ka kulibɔna yen ti zori gindi di gbinni, ka be yen ti kpalim di puuni. Yaha! Dina n-nye tarli din galsi.

Yaha! Nun kpe Naawuni mini O tumo (Anabi Muhammadu) taali ni, ka kpahiri yeɣiri O tarsi, to! O ni kpeho buyumni, ka o nyela nun yen ti kpalim di puuni. Yaha! Filiŋ daazaaba be o zuɣu. [An-Nisaa'i: 13-14].

الفهرس

Musulinsi nyela adiini sheli din nye daadamsili mini haɗkali ni zuɗusuɗ adiini.	2
Musulinsi nyela Adiini sheli din nye daadamsili mini haɗkali ni zuɗusuɗ adiini.	2
Nuni n lee nama?	2